

Postanowienie z dnia 11 kwietnia 2008 r.

I PZ 4/08

Sprawy dotyczące istnienia stosunku pracy (nawiązania, ustalenia, przekształcenia, rozwiązania, przywrócenia do pracy) mają charakter majątkowy, choć nie zawsze dochodzone świadczenie ma charakter pieniężny. Wymagane jest w nich zatem określenie wartości przedmiotu sporu i zaskarżenia.

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN: Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca), Romualda Spyt.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 kwietnia 2008 r. sprawy z powództwa Henryka Ś. przeciwko Szefowi Służby Cywilnej w W. o ustalenie, na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 13 listopada 2007 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z 13 listopada 2007 r. odrzucił „kasację” Szefa Służby Cywilnej w sprawie, w której wyrokiem z 26 października 2006 r. oddalił jego apelację od wyroku Sądu Rejonowego w Katowicach z 28 grudnia 2005 r., zobowiązującego pozwanego do mianowania powoda Henryka Ś. na urzędnika służby cywilnej. Przyczyną odrzucenia skargi kasacyjnej było zaniechanie podania przez pozwanego wartości przedmiotu zaskarżenia mimo uprzedniego wezwania do uzupełnienia tego braku. Pozwany przyjął, że podanie wartości przedmiotu zaskarżenia jest bezprzedmiotowe, gdyż wyrok zapadł w sprawie o roszczenie niematerialne i powód nie dochodził jakiegokolwiek kwoty. Przedmiotem postępowania kasacyjnego nie jest zatem prawo majątkowe lecz samo ustalenie. Takie stanowisko Sąd Okręgowy uznał za nieprawidłowe albowiem sprawy o nawiązanie, istnienie lub rozwiązanie stosunku pracy mają charakter majątkowy choć niepieniężny (art. 23¹

k.p.c.). Brak określenia wartości przedmiotu sporu uzasadniał zatem odrzucenie „kasacji” na podstawie „art. 393³ § 2 k.p.c. i art. 393⁵ k.p.c.”.

W zażaleniu pozwany zarzucił naruszenie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego przez rozstrzygnięcie o odrzuceniu środka zaskarżenia „nie regulowanego przepisami procedury cywilnej w dacie orzekania z powołaniem jako podstawy prawnej odrzucenia nieobowiązujących przepisów art. 393³ § 2 k.p.c. i art. 393⁵ k.p.c.” oraz naruszenie art. 398⁶ k.p.c. w związku z art. 398⁴ k.p.c. oraz art. 189 k.p.c. przez uznanie, że sprawa o ustalenie innej podstawy prawnej stosunku pracy jest sprawą o roszczenie materialne, w której wartość przedmiotu zaskarżenia powinna być oznaczana na zasadach z art. 23¹ k.p.c., choć pozwany nie był i nie jest pracodawcą powoda, a sprawa nie dotyczy nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy pomiędzy stronami postępowania, a jedynie zmiany podstawy prawnej stosunku pracy łączącego powoda z pracodawcą niebędącym stroną postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uwaga skarżącego, że Sąd powołał nieaktualne przepisy art. 393² § 2 i art. 383⁵ k.p.c. jest zasadna, jednak zaskarżone postanowienie znajduje prawne oparcie w takich samych rozwiązaniach prawnych z art. 398⁴ § 2 k.p.c. i art. 398⁶ § 2 k.p.c., właściwych dla podjętego rozstrzygnięcia. W obecnym postępowaniu zażaleniowym nie ma też znaczenia, czy powództwo było zasadne oraz, czy skarżący został prawidłowo określony jako strona pozwana w sprawie. Skoro został pozwany, to jest stroną postępowania, natomiast legitymacja bierna to nie jest kwestia, o której rozstrzyga się w postępowaniu wpadkowym dotyczącym warunków konstrukcyjnych skargi kasacyjnej. Rozstrzygnięcie zawarte w wyroku wyznacza przedmiot zaskarżenia, zatem określa również, czy sprawa dotyczy prawa majątkowego czy niemajątkowego. To, że wcześniej wartość przedmiotu sporu nie została podana ani ustalona przez Sądy nie oznacza, że sprawa dotyczyła prawa niemajątkowego. Gdyby tak było, to właściwym do jej rozpoznania w pierwszej instancji byłby Sąd Okręgowy i zachodziłaby nieważność postępowania (art. 16 i art. 17 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 379 pkt 6 k.p.c.).

Wbrew założeniu skarżącego rozstrzygnięcie w sprawie nie dotyczy ustalenia prawa lub stosunku prawnego w rozumieniu 189 k.p.c. Z powołanego w zażaleniu orzeczenia Sądu Najwyższego z 25 listopada 1997 r., III CZ 85/97, nie wynika też, że

wszystkie sprawy o ustalenie mają charakter niemajątkowy. Teza tego orzeczenia odnosi się do ówczesnego art. 393 pkt 1 k.p.c., który różni się od obecnego art. 398² § 2 k.p.c.

Nie ma prawnej definicji sprawy o prawo majątkowe i niemajątkowe. Taki ich charakter wynika z istoty samego dochodzonego prawa. Dla odróżnienia sprawy o prawo majątkowe od sprawy o prawo niemajątkowe znaczenie ma to, czy zgłoszone żądanie zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na uprawnienie majątkowe strony. Sprawy dotyczące bytu stosunku pracy (nawiązania, ustalenia, przekształcenia, rozwiązania, przywrócenia do pracy) mają charakter majątkowy, choć nie zawsze dochodzone świadczenie ma charakter pieniężny. Wyraźnie wynika to z art. 23¹ k.p.c., który Sąd drugiej instancji trafnie wskazał jako podstawę stwierdzenia majątkowego charakteru sprawy powoda. Chodziło wszak o nawiązanie stosunku pracy z mianowania. Wyrok zobowiązuje pozwanego do złożenia oświadczenia woli i nawiązania stosunku pracy (art. 11 k.p., art. 23¹ k.p.c.). Skoro ustawodawca dla takiej sprawy wymaga ustalenia wartości przedmiotu sporu i w konsekwencji wartości przedmiotu zaskarżenia, to nie można twierdzić, iż sprawa ma charakter niemajątkowy.

Na gruncie przepisów o kasacji do 1 lipca 2000 r. (art. 393 pkt 1 k.p.c.) sprawy dotyczące przywrócenia do pracy, ustalenia istnienia (nieistnienia) stosunku pracy były rozpoznawane przez Sąd Najwyższy bez względu na wartość przedmiotu zaskarżenia, gdyż wartość ta odnosiła się wyłącznie do powództw o świadczenie (por. wyrok z 7 stycznia 1997 r., I PKN 54/96, OSNAPiUS 1997 nr 16, poz. 289; postanowienie z 27 lutego 1997 r., I PKN 16/97, OSNAPiUS 1997 nr 23, poz. 467). Nie było wówczas granicy dla wartości przedmiotu zaskarżenia warunkującej rozpoznanie tych spraw w kasacji. Po zmianie, od 1 lipca 2000 r. sprawy „o świadczenie” zastąpiło sprawami „o prawa majątkowe” (art. 393 pkt 1 k.p.c. i art. 392¹ § 1 k.p.c.) i rozpoznaniu w postępowaniu kasacyjnym nie podległy sprawy dotyczące stosunku pracy, w których wartość przedmiotu sporu była niższa niż 10.000 zł (por. postanowienie z 20 lipca 2001 r., I PKN 100/01, OSNP 2003 nr 14, poz. 337; postanowienie z 28 września 2001 r., I PZ 61/01, OSNP 2003 nr 19, poz. 467; postanowienie z 17 października 2002 r., I PZ 93/02, OSNP - wkładka 2003 nr 5). Wówczas jednocześnie wprowadzono rozwiązanie z art. 23¹ k.p.c., właśnie dla ustalania wartości przedmiotu sporu. Nie oznacza to, że do tej daty takie sprawy były sprawami niemajątkowymi. Nawet w sprawie o nakazanie założenia oświadczenia woli, co do zawar-

cia umowy o pracę, konieczne było określenie wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienie z 17 listopada 1997 r., I PKN 430/97, OSNAPiUS 1998 nr 17, poz. 512). Rozwiązanie procesowe z art. 23¹ k.p.c. jedynie potwierdziło, że i wcześniej były to sprawy o prawo majątkowe. Przepis art. 23¹ k.p.c. dotyczy nie tylko umów o pracę lecz również zatrudnienia na podstawie mianowania, jako że przypisana mu funkcja odnosi się do spraw dotyczących nawiązania, istnienia i rozwiązania szerzej rozumianego stosunku pracy. To, że powód na żadnym etapie postępowania nie dochodził roszczenia określonego jakąkolwiek kwotą pieniężną nie stanowi argumentu przemawiającego za niemajątkowym charakterem jego roszczenia. W orzecznictwie zwrócono uwagę, że przepis art. 23¹ k.p.c. ma zastosowania do roszczeń majątkowych niepieniężnych (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2001 r., III ZP 28/01, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 350).

W tej sprawie wyrok zobowiązuje do złożenia oświadczenia woli, zatem zgodnie z orzeczeniem ma nastąpić nawiązanie stosunku pracy przez złożenie oświadczenia woli. Status prawny urzędnika służby cywilnej (w tym materialny) zatrudnionego na podstawie mianowania różni się od statusu pracownika tej służby zatrudnionego na podstawie umowy o pracę. W rozstrzygnięciu Sądu zawarte jest zobowiązanie pozwanego do mianowania powoda na urzędnika służby cywilnej z dniem 1 października 2003 r. Orzeczenie dotyczy zatem innej podstawy stosunku pracy pracownika korpusu służby cywilnej zatrudnionego nie, na podstawie umowy o pracę lecz na podstawie mianowania (art. 2 k.p., art. 3 i art. 7 ustawy o służbie cywilnej). Zaniechanie przez skarżącego podania wartości przedmiotu zaskarżenia może być niezrozumiałe (niekonsekwentne), gdyż w skardze kasacyjnej opowiadał się (prawidłowo) za majątkowym charakterem sprawy i sam wskazywał, że według art. 23¹ k.p. roczne wynagrodzenie jest wyższe niż granica kwotowa z art. 398² § 1 k.p.c.

Z tych motywów zaskarżone orzeczenie, mimo zapewne tylko omyłkowego wskazania na poprzednie przepisy, w samym rozstrzygnięciu było prawidłowe. Zarzuty i argumentacja zażalenia co do jego istoty nie były zasadne, dlatego orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

=====